

Bylo-li odvolání, podané pro zmatečnost, zamítnuto odvolacím soudem samostatným usnesením, lze si do něho stěžovati rekurssem podle § 519 čís. 1 c. ř. s.

Bylo-li takové zamítavé usnesení pojata do rozsudku odvolacího soudu, lze mu odporovati dovoláním podle § 503 čís. 1 c. ř. s.

D ů v o d y: V poradách nejvyššího soudu vyskytly se pochybnosti o správnosti dosavadního rozhodování, že do usnesení odvolacího soudu, jímž bylo zamítnuto odvolání, podané pro zmatečnost, není opravného prostředku. Zesílený senát, jemuž byla sporná otázka předložena k rozřešení, usnesl se na zásadách v čele uvedených.

Zmatečnostmi jsou určité, v § 477 c. ř. s. přesně vypočítané vady řízení, jímž zákon přikládá takovou důležitost, že nařizuje odvolacímu i dovolacímu soudu, aby k nim přihlížely také z úřední povinnosti, a aby prohlásily řízení, postižené zmatkem, se všemi rozhodnutími v něm vydanými, za nicotné bez ohledu na vliv, jaký měl zmatek na konečný výsledek sporu. Že zmatek, přihodivší se již v řízení před prvním soudem, činí zmatečným také řízení a rozhodnutí soudu odvolacího, plyne z § 510 c. ř. s. Zákon vychází ze zásady, že na základě zmatečného řízení v první stolici nemůže býti vůbec platně jednáno v řízení odvolacím, dále, že, vyjímajíc případy § 477 čís. 5 c. ř. s., v němž může býti zmatečnost, záležející v nedostatku zastoupení, zhojena dodatečným schválením řízení, a § 477 čís. 9 cit., v němž lze zmatečnost napravit opravou rozsudku, zachovává každý zmatek svůj zhoubný vliv na platnost řízení tak dlouho, dokud buď není napraven zrušením zmatečného řízení, neb dokud konečné rozhodnutí o sporu nevejde v moc práva.

Jako jiné, méně podstatné vady řízení a rozsudku první stolice uplatňuje se i jejich zmatečnost odvoláním. V souhlase se zásadou, že zmatečnost řízení první stolice brání řádnému projednání sporu před soudem odvolacím, odkazuje zákon v paragrafu 471 čís. 5 c. ř. s. takové odvolání do předběžného řízení a nařizuje, aby odvolací soud, shledá-li odvolání podle spisů neb po provedeném šetření odůvodněným (§ 473 c. ř. s.), vyhověl odvolání již v zasedání neveřejném, a to usnesením. V § 478 cit. jest podrobně stanoven obsah usnesení, vyslovujících zmatečnost, v § 519 c. ř. s. jest pak straně, postižené takovým výrokem, vyhrazeno právo rekursu. Naproti tomu není v zákoně ustanovení o tom, co se má státi, neuznal-li odvolací soud v předběžném řízení odvolání pro zmatečnost opodstatněným. Jenom ze všeobecného doslovu prvního odstavce § 473 c. ř. s., že od-

volací soud rozhoduje v případech § 471 c. ř. s. usnesením, pak z druhého odstavce § 480 c. ř. s., v němž se děje zmínka o »zavržení« odvolání, pokud jím byla uplaněna zmatečnost, v senzení neveřejném, lze dovodit, že i toto rozhodnutí se může (srovnej § 494 c. ř. s. a § 149, první odstavec, jedn. ř.) státi již v předběžném řízení, a to usnesením. Tímto výkladem nebylo po třicet let platnosti civilního soudního řádu vikláno, a není ani v teorii proti němu námitek. Podle vysvětlivek ministerstva spravedlnosti k § 480 c. ř. s. nemá býti zamítavé usnesení odvolacího soudu v případech, když pro jiné odvolací důvody musí býti nařízeno ústní odvolací líčení, zvláště vyhotovováno, nýbrž pojato do konečného rozhodnutí o odvolání. Ani v tomto bodě není různosti názorů. Sporno jest však, zda také proti takovému zamítavému usnesení odvolacího soudu jest přípustným opravný prostředek, jako jest vyhrazen v § 519 čís. 2 c. ř. s. do usnesení vyslovivšího zmatečnost, či zda zamítavým usnesením jest otázka zmatečnosti vyřízena s konečnou, také dovolací soud zavazující, platností. Dosavadní praxe československého nejvyššího soudu schválila názor, že jakýkoliv opravný prostředek jest nepřipustný. Důvodem jest, že rozhodnutí odvolacího soudu jest usnesením a usnesením zůstává, i když bylo pojato do rozsudku, že proto přípustnost opravného prostředku musí býti posuzována podle § 519 c. ř. s., vypočítávajícího přesně ona usnesení odvolacího soudu, do nichž jest rekurs přípustný, a že mezi těmito usneseními není usnesení, nevyhovující odvolání podanému pro zmatečnost. Taková usnesení nelze zařaditi jmenovitě pod usnesení, »jimiž se odvolání odmítá« podle § 519 čís. 1 c. ř. s., poněvadž jsou jimi míněna jenom usnesení, odmítající odvolání z formálních důvodů beze zkoumání věcné opodstatněnosti, tedy usnesení podle §§ 474, odst. 2, 471 čís. 2 a 3 a 495 c. ř. s.

Nemožno popříti rozpor mezi výsledkem tohoto uvažování a jednou ze stěžejných zásad civilního procesu, totiž rovností stran.

Příčí se jí, připouštěti rekurs do rozhodnutí, vyhovujícího odvolání z důvodu zmatečnosti, ale nepřipouštěti rekursu, nebylo-li odvolání vyhověno. Nesrovnává se dále s vyličenou právní povahou zmatečnosti, jako kvalifikované vady řízení, když se připouští odporovati dovolacím důvodem čís. 2 § 503 c. ř. s. rozhodnutí odvolacího soudu, nebyla-li jím napravena taková vada řízení, jež zabránila zevrubnému probrání a důkladnému posouzení sporu, ale za nepřipustnou prohlašuje stížnost do rozhodnutí, jímž byla popřena tvrzená zmatečnost ří-

zení. Nelze pochopiti, proč by právě při zamítavém rozhodnutí o zmatečnosti mělo zůstatí při rozhodnutí odvolacího soudu, když v otázkách daleko jednodušších, na příklad při odmítnutí odvolání z důvodů § 471 čís. 2 a 3 c. ř. s. jest rekurs přípustný. Nelze konečně poznati, proč by dovolací soud byl povinen přihlížeti ke zmatkům, vyskytnuvším se již v řízení před prvním soudem, ale nepostřehnutým soudem odvolacím, nebyl-li odvolací soud na ně odvoláním upozorněn, ale nesměl jich dbáti, jestliže se jich strana v odvolacím řízení, ač bez úspěchu, dovolávala.

Právní nauka pokládá, pokud se zabývá spornou otázkou, opravný prostředek za přípustný, rozchází se jen v jeho volbě. Ott (Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního; díl III.) praví s plnou určitostí na straně 68: »Z usnesení ohledně zmatečnosti rozsudku první instance, ať zmatek neuznávajícího, nebo zmatečnost vyslovujícího, rekurs k nejvyššímu soudu povždy místo má. § 519 čís. 1, 2 c. ř. s.« a opakuje na straně 95: »Z rozhodnutí odvolacího soudu o zmatcích v první instanci sběhlých revisí nastoupiti nelze, neboť povždy vydává se usnesením, ať v předběžném řízení, ať po odvolacím přelíčení, pročez pouze rekurs na nejvyšší soud vznéstí lze. § 519 čís. 1, 2 c. ř. s. Výjimka zdánlivá by nastala potud, když by rozhodnutí o zmatcích odmítavé pojato bylo v odvolací rozsudek vyneseny při přelíčení, poněvadž by tu rekurs s revisí spojen byl.« Stejného mínění jest Hora (Odvolání podle rakouského civilního řádu soudního, 1915, str. 106 a 107). Klein zabývá se spornou otázkou jenom mimochodem, jeho názor jest však poznatelný. V knize »Vorlesungen über die Praxis des Civilprocesses« praví na str. 50: »Dass aber das Urteil des Berufungsgerichtes nichtig und dennoch Zurückweisung an die erste oder zweite Instanz rechtlich nicht möglich wäre, das ist ausgeschlossen.« Na str. 236 prohlašuje všechna usnesení, vvdaná v předběžném řízení, kterými se odvolání vyřizuje meritorně, za naříkatelná podle § 519 c. ř. s., a zřejmě jenom vzhledem k umožnění rekursu podle § 519 čís. 1. c. ř. s. praví na str. 245, podobně jak to ustanovuje § 149 druhý odst. jedn. ř., že usnesení, jímž se popírá tvrzená zmatečnost, má býti vydáno ve formě »zavržení« odvolání. Ve článku »Die Beweiswürdigung in der Revisionsinstanz, Allg. Oest. Gerichtszeitung 1899 č. 10« píše: »Das Revisionsgericht hat das Urteil des Berufungsgerichtes zu überprüfen. Einzig wegen einer von amtswegen wahrzunehmenden Nichtigkeit darf das Revisionsgericht auf das Urteil oder Verfahren erster Instanz zurückgreifen (§ 510),

was — nebenbei bemerkt — nicht bloss von amts wegen, sondern auch auf Anzeige oder Antrag einer Partei geschehen kann». Ačkoliv, jak plyne z poznámky, připojené k této větě, míní teoreticky, že dovolací důvod čís. 1 § 503 c. ř. s. se nehodí na tento případ, přece uznává možnost návrhu v dovolacím spise, aby bylo dbáno zmatečnosti, přihodivší se v první stolici, z moci úřední, čímž prakticky onen důvod opět připouští. Důsledněji uznávají Neumann ve svém komentáři u § 503 c. ř. s., ale i Fürstl (Die neuen Civilprozessgesetze 1897, str. 745) a Ullmann (Grundriss des Civilprozessrechtes, str. 150), že lze dovolacím důvodem čís. 1 § 503 c. ř. s. uplatniti zmatky řízení a rozsudku také první stolice, aniž činí výjimku pro případ, že by odvolací soud se byl jimi již zabýval a o nich rozhodl.

Názor upírající straně, uplatnivší odvoláním zmatečnost rozsudku a řízení první stolice, právo, odporovati zamítavému rozhodnutí odvolacího soudu, a to, jak podle § 519 čís. 1 c. ř. s., tak podle § 503 čís. 1 cit., opírá se, jak bylo již vytknuto, o doslov § 519 čís. 1 cit. Správnost tohoto výkladu stojí a padá s výkladem smyslu slova »odmítnouti«, v autentickém německém textu »zurückweisen«, neboť přípustným jest jenom rekurs do usnesení, jímž »die Berufung zurückgewiesen wurde«. Že se v praxi vžilo, užívati tohoto slova tam, kde právní prostředek nemůže dojíti povšimnutí, jsa nepřípustným, opožděným, nebo formálně vadným, tedy z důvodů zevních, beze zkoumání jeho věcné opodstatněnosti, nemůže býti ovšem popíráno, na tento v praxi obvyklý smysl by však přišlo teprve, kdyby ze zákona samého neplynulo, že užil slova ve smyslu širším. Výrazu »zurückweisen« užívá civilní soudní řád při odvolání ještě jenom v § 495 c. ř. s., kde ustanovuje, že upozoruje-li se teprve při ústním jednání, že odvolání jest vadné podle § 471 čís. 2 a 3 c. ř. s., má býti »odmítnuto«. Podle § 474, odst. 2. c. ř. s. mají taková odvolání býti již v řízení předběžném »zavržena«, »die Berufung ist zu verwerfen«. Poněvadž nemůže býti pochyby, že § 519 čís. 1 c. ř. s. platí jak pro případy § 495 c. ř. s., tak pro případy § 474, odst. 2. c. ř. s., jest patrné, že zákon nechce rozeznávati a nerozeznává mezi slovy »odmítnouti« a »zavrhnutí«, a že ustanovení § 519 čís. 1 c. ř. s. platí nejen pro všechny případy »odmítnutí« odvolání, nýbrž i »zavrhnutí« odvolání, bez ohledu na to, zda byla zkoumána jeho věcná opodstatněnost. Tento význam slova verwerfen plyne i ze srovnání druhého a čtvrtého odstavce § 261 c. ř. s. Srovnej též záměnu výrazů verwerfen a zurückweisen v § 523 a v 526 c. ř. s. Je-li

tomu tak, pak se vztahuje § 519 čís. 1 cit. i na usnesení zamítající odvolání podané pro zmatečnost, neboť podle § 480, odst. 2 c. ř. s. se i takovým usnesením odvolání »zavrhuje«. Tento výklad souhlasí nejenom s vyličeným názorem Otta a Hory, nýbrž i s citovanými výroky Kleina na str. 236 a 246 jeho Vorlesungen. Jest v souhlase také s motivy zákona. Výrokem odvolacího soudu, že řízení netrpí tvrzenou zmatečností, může býti strana právě tak postižena ve svých zájmech, jako nepříznivým rozhodnutím ve věci samé, to jest však právě důvodem, pro který podle materialii str. 361 a 364 zákon poskytuje straně opravný prostředek rekursu podle § 523 (nyní § 519 c. ř. s.). Má býti přípustným vždy, když se o osudu odvolání rozhoduje zamítavě pouhým usnesením, a proto není možné dovolání podle § 503 c. ř. s., zvláště tedy, jak praví Klein na str. 236, proti usnesením, »mit welchen im Vorverfahren über die Berufung meritorisch entschieden wird«.

Tím jest dolíčena přípustnost rekursu v případech, kdy usnesení bylo vydáno samostatně, což se stane, když nebyl odvoláním uplatněn jiný důvod odvolací, nežli zmatečnost. Pravidelně bývají ovšem odvoláním mimo zmatečnost uplatněny i odvolací důvody, napadající rozhodnutí ve věci samé. Strana, jež ve věci vyhrála, nemá právního zájmu na zrušení neb změně rozhodnutí prvního soudu, a není proto vůbec oprávněna se odvolávat, a to ani tehdy, když má za to, že rozsudek jí příznivý, nebo řízení, na němž rozsudek spočívá, jsou zmatečné (Hora, Odvolání § 3), strana však, jež spor prohrála, bude již z procesní opatrnosti pravidelně uplatňovat vedle zmatečnosti i důvody meritorní. Usnesení zamítající odvolání, pokud jde o zmatečnost, bude v těchto případech pojata do konečného rozhodnutí a může býti napadeno jenom společně s ním, tedy, je-li ono rozhodnutí rozsudkem toliko dovoláním. To plyne z §§ 515, 261, třetí odst., 462, 502, 504 a 513 c. ř. s. Podle §§ 462 a 513 c. ř. s. mohou býti předmětem dovolání spolu s rozsudkem také všechna usnesení odvolacího soudu, pokud není odporování jím podle zákona vyloučeno, neb pokud se nestala nezměnitelnými následkem opomenutí včasné výtky, rekursu, nebo rozhodnutím o podaném rekursu. Takovým usnesením jest právě i usnesení o zamítnutí odvolání, pokud jím byla uplatněna zmatečnost, bylo-li pojata do rozsudku. Nezáleží na tom, zda bylo vydáno již v předběžném řízení, či teprve na základě ústního odvolacího líčení, neboť odvolací řízení tvoří jeden celek. Předpis § 519 c. ř. s. nevztahuje se na usnesení pojatá do rozsudku. Zasažena jsou jím jenom usnesení samostatná, zvláště vydaná, a ustanovuje se

v něm, pokud mohou býti napadena s a m o s t a t n ý m r e k u r s e m. Otázku, zda usnesení pojatá do rozsudku, lze spolu s rozsudkem napadnouti dovoláním, čili, zda dovoláním, podaným do rozhodnutí ve věci hlavní, lze odporovati také výroku odvolacího soudu o zmatečnosti, dlužno posouditi výhradně podle § 503 c. ř. s., poněvadž jsou v něm přípustné dovolací důvody uvedeny výlučně. Tu však plyne z § 503 čís. 1 ve spojení s § 510 c. ř. s., že lze — arci v mezích dovolacích návrhů — odporovati rozhodnutí odvolacího soudu také pro zmatečnost, přihodivši se již v řízení před prvním soudem, neboť takovým zmatkem jest postiženo i odvolací řízení spolu s rozsudkem odvolacího soudu, a zmatečnost tohoto jest uznána za přípustný důvod dovolací. Pro vyloučení dovolacího důvodu § 503 čís. 1 c. ř. s. v případě, když se odvolací soud tvrzenou zmatečností již zabýval, ale ji popřel, neposkytuje zákon opory.

Právní věty v čele uvedené jsou tím odůvodněny.

Plenární rozhodnutí ze dne 30. prosince 1927,
 Pres. 227/27. Dr. P.

**Nastal-li klid ve vymáhání pohledávek podle § 10 odst. 1. vyrovnacího řádu, nemůže na věcech dlužníkovi náležejících na-
 byto býti soudcovského práva zástavního neb uspokojovacího
 do té doby, dokud nebude veřejně oznámeno usnesení, jímž se
 vyrovnací řízení prohlašuje podle § 55 vyrovn. řádu
 za skončené.**

V poslední době vyskytl se v rozhodování nejvyššího soudu rozpor ve výkladu § 10 odst. 1. vyrovnacího řádu.

V rozhodnutí svém ze dne 16. května 1923 č. j. R I 425/23 (č. 2637 sb. n. s.) vyslovil nejvyšší soud u výkladu § 10 odst. 1. vyr. řádu názor, že povolení exekuce na jmění dlužníkovo jest nepřipustno, dokud vyrovnací řízení není právoplatně skončeno, a to, nehledíc k tomu, zda mezi tím vznikly pro vymáhající věřitele účinky § 57 vyr. řádu a článku III. novely čís. 99 z r. 1923. Na téže zásadě spočívá rozhodnutí nejvyššího soudu z 28. dubna 1927 č. j. R I 256/27. V rozhodnutí ze dne 17. května 1927 č. j. R I 325/27 jest vysloven názor, že vyrovnací řízení trvá, pokud jeho skončení nebo zastavení nebylo veřejně oznámeno a že teprve tímto okamžikem odpadá zákaz vedení exekuce.

Naproti tomu rozhodnutím z 12. dubna 1927 č. j. R II 58/27 bylo připuštěno povolení exekuce na jmění dlužníkovo, třeba ještě vyrovnací řízení nebylo právoplatně prohlášeno za skončené, jen když bylo potvrzení vyrovnání pravoplatným.